

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Rekreasyon Bilim Alanının Geçmişten Günümüze Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Recreation Field from Past to Today

Ebru GÖZEN^a *

^a Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Manavgat Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Antalya / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-3476-5023

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 20 Ekim 2019

Kabul tarihi: 18 Nisan 2020

Anahtar Kelimeler:

Rekreasyon,

Sosyal ağ analizi,

Bibliyometri

ÖZ

Araştırmanın temel amacı, rekreasyon alanında 1980-2019 periyodunda yayımlanan araştırmaları bibliyometrik bakış açısıyla incelemek ve bu alanda son 39 yıldaki eğilimleri belirlemektir. Bu bağlamda, Web of Science veri tabanında "recreation" konu başlığında 'hospitality, leisure and tourism' kapsamında tarama gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar; yıllara göre yayın sayıları, yayın türleri, yayın dilleri, ülke işbirliklikleri, atıf analizleri, ortak atıf ağları ile kelime-konu eğilimleri kapsamında irdelenmiştir. Ortak atıf ağları ile kavram-konu yönelimlerinin belirlenmesinde sosyal ağ analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, rekreasyon yayınları bağlamında alana olan ilginin 2010 yılından itibaren önemli bir derecede arttığı söylenebilir. Yayınların büyük çoğunluğu makale türündedir. Yayınların, %96 ile en çok yazıldığı dil İngilizcedir. Türkçe dilinde hazırlanmış herhangi bir yayına rastlanmamıştır. Amerika'nın ülke işbirlikliklerinde önemli bir role sahip olduğu bulunmuştur. Rekreasyon alanındaki yayınların yayın başına ortalama atıf sayısı 7,99 iken, yıllık ortalama atıf sayısı ise 519'dur. Aktif eğlence ve rekreasyonda uzmanlaşma alanında en çok çalışılan konulardır. Çalışmalarda en çok kullanılan kelimelerin rekreasyon, eğlence ve açık alan rekreasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Merkezilik derecesi yüksek olan kelimeler ise deneyim, kaynak ve katılımıdır.

ARTICLE INFO

Article History:

Received October 20, 2019

Accepted April 18, 2020

Keywords:

Recreation,

Social network analysis,

Bibliometrics

ABSTRACT

The main purpose of study is to examine the researches published in the field of recreation in the period 1980-2019 with bibliometric perspective and to determine the trends in this field in the last 39 years. In this context, the Web of Science database was searched out under the title of recreation within the scope of 'hospitality, leisure and tourism'. In the research, number of publications, types of publications, publication languages, country collaborations, citation analysis, common citation networks and word-subject trends were analyzed. Social network analysis was used to reveal the situation within the extant literature confined through research purpose. According to the results, it can be said that interest in the field in the context of recreation publications has increased significantly since 2010. The majority of publications type is article. The language in which the publications are written mostly is English (96%). There is no publication in Turkish language. It has been found that America plays an important role in the country's collaborations. While the average number of citations per publication in the field of recreation is 7.99, the average number of citations per year is 519. Recreation and specialization in active recreation is the most studied subjects in the field. It has been concluded that the most used words in the studies are recreation, entertainment and outdoor recreation. The words with high centrality are experience, resources and participation.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: ebrugozen@akdeniz.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

Tourism has been discussed for many years on the way of being a science. After tourism recognized as science, tourism schools, which provide higher education at the level of education in our country, have quickly entered the process of being faculty. In this process, the branches of fields that should naturally be included under the tourism faculty have been discussed. In the tourism faculties, education is carried out under the departments of gastronomy and culinary arts, tourism guidance, tourism management and recreation. One of the newest among these field is the recreation. Since the study subjects related to the recreation area are new in our country, there may be information confusion in the reearches related to the recreation area. Therefore, it can be seen as a necessity to clarify the confusion about the research subjects of recreation. In this context, it shows the importance of conducting bibliometric research in the field of recreation in the tourism science. As a result of the literature review, it can be said that bibliometric analysis in the recreation area is limited. Therefore, the aim of this study is to examine published researches related to recreation in the WoS database bibliometrically. One of the analyzes applied to examine academic collaboration and common citation relationships in bibliometric research is social network analysis. Social network analysis is one of the first methods used in the visualization of collaboration and citation networks and in determining the information networks that are effective in the development of the research area (Karagöz and Yüncü, 2013). Bibliometric researches make it possible to determine the trends in the field by quantitatively examining the literature in a particular area (Kasemodel et al., 2016). The data were obtained by scanning the publications related to recreation published in the field of recreation between 1980-2019 and in the Web of Science (WoS) database on 16.09.2019. Search filtering has been done in the sub-theme of “Hospitality, Leiusure and Tourism” in the word title “recreation” in the Web of Science Core Collection database. As a result of the scanning, 2536 studies were revealed. The publication years, publication languages, types of publications, author names, titles, countries of the authors, , abstracts, keywords, how many sources they cited, and how many sources cited in WoS were accessed and downloaded. Social network analysis was used to identify collaborations between countries co-joint studies in the field of recreation, and to identify the journal-author-publishing joint-citation-network and word-subject trends. When the distribution of publications by years is analyzed, it has been determined that there is a regular increase in the number of publications by years, especially since 2011, studies in the field of recreation have increased rapidly. According to the results, 2458 publications in the field of recreation were written in English. English is followed by Spanish with 23 publications and Czech with 18 publications. There is no publication in Turkish language. According to the results of the country’s cooperation, it is determined that America is the country that cooperates most with other countries. According to modularity and average silhouette values, the country has a weak clustering of the cooperation network. Journal of Leisure Research is the most frequently cited journal in the field of recreation. According to modularity and average silhouette values, there are clusters in the common citation network, which are determined by precise lines, but these clusters have a weak cluster structure. The common journal citation network created is mostly from several centers to other journals rather than being centralized, because the current research in the field of recreation is generally referred to research from 2006. Current research topics in this field are protected areas, future trends and community-based tourism. The most used words in recreation are recreation with 657, entertainment with 164 and outdoor recreation with 226. It was determined that the words with the highest degree of centrality were experience with 0.12, resources with 0.09 and participation with 0.08. Although studies on recreation field have increased since 2011, it is a necessity to publish more publications. Although studies on the recreation area have increased since 2011, it is a necessity to publish more publications than the recreation area that educates and develops students as departments in Tourism Faculties. However, apart from the fact that the studies to be carried out are not only quantitative, they should also be able to contribute in terms of quality for the development and advancement of the area. It is suggested that the studies to be carried out should be in the direction of future trends in the field of recreation and recreation studies focused on society.

Giriş

Turizm, anabilim dalı olma yolunda uzun yıllardır tartışılmıştır. Turizmin anabilim dalı olması sonrası ülkemizde de yükseköğretim düzeyinde eğitim veren turizm okulları hızla fakülteleşme sürecine girmiştir. Bu süreçte doğal olarak turizm anabilim dalı altında yer alması gereken bilim dalları tartışılır hale gelmiştir. Turizm fakültelerinde eğitim-öğretim gastronomi ve mutfak sanatları, turizm rehberliği, turizm işletmeciliği, rekreasyon yönetimi gibi bölümler altında yürütülmektedir. Bu alanlar arasında en yeni olanlardan biri rekreasyon yönetimi alanıdır. Üniversiteler Arası Kurul doçentlik bilim dalları ve alanlar incelendiğinde de turizmin altında en son eklenen alanlar gastronomi ve rekreasyon yönetimidir (ÜAK, 2019).

Shievers ve DeLisle (1997), rekreasyon aktivitelerini insanların boş zamanlarında iyi vakit geçirme ve yenilenmek için gönüllü olarak katıldıkları, toplumsal veya bireysel olarak olumsuz etkileri olmayan aktiviteler olarak tanımlamaktadır (s. 92). Hazar (2003)'a göre rekreasyon, insanların zorunlu olarak yerine getirmeleri gereken eylemler dışında artan boş zamanlarında, gönüllü olarak katıldıkları ve para kazanma amacı olmayan aktivitelerdir (s. 27). Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç (2003)'e göre rekreasyon, zorunlu ihtiyaçlar ve çalışma için ayrılan zamanın dışında kalan boş zamanda gönüllü ve isteğe bağlı olarak grup veya bireysel, ruhu ve bedeni yenileme amacıyla yapılan aktivitelerdir (s. 30). Rekreasyon alanı ile ilgili olarak rekreasyon aktivitelerinin değerlendirilmesi (Wang, Zhao, Zhou ve Little, 2013), spor ve fiziksel rekreasyona katılım (Long ve Hylton, 2014), boş zaman ve rekreasyonda kırsal bölgeler (Edwards ve Matarrita-Cascante, 2011), park ziyaretlerine yönelik kısıtlamalar (Zanon, Doucouliagos, Hall ve Lockstone-Binney, 2013), rekreasyon fırsatları (Pierskalla, Lee, Stein, Anderson ve Nickerson, 2004), tüplü dalış kaynakları olarak yapay resifler (Stolk, Markwell ve Jenkins, 2007) gibi konularda gerçekleştirilmiş çalışmalar mevcuttur.

Merriam (2013)'ın araştırmasının sonuçlarına göre, Türkiye'deki rekreasyon eğitim-öğretimi ve buna bağlı olarak rekreasyon alanında gerçekleştirilip yayımlanan yayınların hem nitelik hem de nicelik bağlamında Amerika ve Avrupa'dan daha geridedir (s. 11). Ülkemizde rekreasyon yönetimi lisans eğitimi için müfredat geliştirme (Tütüncü, 2008), rekreasyon bölümlerinin öğrenciler tarafından tercih edilme nedenleri ve öğrencilerin beklentilerini ortaya çıkarma (Zorba, 2008), rekreasyon alanında uzmanlaşma ve kurumsallaşma (Tütüncü, Taş ve Kiremitçi, 2012) ve ülkemizdeki rekreasyon eğitimi ile ilgili genel yapının belirlenmesi (Kızanlıklılı, 2014) gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Nitekim, Lapa, Köse ve Günbayı (2018) TR dizin üzerinden eriştikleri rekreasyon alanı ile ilgili 104 makaleyi sistematik olarak inceledikleri çalışmada 1996-2000 yılları arasında yayımlanan makale sayısının sınırlı olduğu ve 2011 yılından itibaren rekreasyon alanında çalışmaların artmaya başladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Ülkemizde rekreasyon alanı ile ilgili çalışma konuları yeni olduğundan dolayı rekreasyon alanı ile ilgili çalışmalarda bilgi karmaşası yaşanabilmektedir. Bundan dolayı rekreasyon konusu ile oluşan bilgi karmaşasının açıklığa kavuşturulması gereklilik olarak görülebilir. Çünkü turizm alanında yapılan bibliyometrik araştırmalar, turizmin farklı çalışma alanlarına dair kapsamlı bir bakış açısı sağlamaktadır (Özel ve Kozak, 2012). Bu bağlamda, turizm anabilim dalında rekreasyon alanında bibliyometrik araştırmaların gerçekleştirilmesinin önemini göstermektedir. Böylelikle turizmde rekreasyon alanı ile ilgili çalışmaların eğilimleri belirlenerek gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulabilir. Bundan dolayı bu çalışmanın amacı, WoS veri tabanında rekreasyon ile ilgili yayımlanmış araştırmaların bibliyometrik olarak incelenmesidir. Bu alanda yayımlanan araştırmaların sayıları, türleri, dilleri, ülke işbirliktelikleri, atıf analizleri, ortak atıf ağları ile kelime-konu eğilimleri kapsamında incelenerek rekreasyon alanının gelişimine ve gelecek çalışmalara ışık tutmak hedeflenmiştir. Bu değerlendirmeler ile hedeflenenler ise, bu alanda WoS'da yayımlanan yayınların yıllara,

yayın dillerine, türlerine ve ülkelere göre dağılımının, yayınlarda en çok vurgulanan kelimelerin neler olduğunun, bu alanda en çok hangi yazarların atfı olarak alana katkı sağladığının ve konu eğilimlerinin neler olduğunun belirlenmesidir. Bu kapsamda WoS veri tabanı üzerinde rekreasyon ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir.

Turizm ve Rekreasyon Alanında Yapılan Bibliyometrik Araştırmalar

Bibliyometrik analizler, belli konularda gerçekleştirilmiş olan çalışmaların konu, örneklem, atfı, kelime, kapsam gibi özellikleri bağlamında incelemeye imkan vermektedir. Turizm alanında son yıllarda bibliyometrik analizlerin arttığı da görülmektedir. Literatürde yer alan bibliyometrik analizlerin genellikle dergilerde yayımlanan makaleler, konferans bildirileri ve tezleri örneklem aldığı söylenebilir. Literatür taraması sonucu rekreasyon alanında yapılan bibliyometrik analizlerin kısıtlı olduğu söylenebilir.

Yeşilyurt ve Yeşilyurt (2013), boş zaman ve rekreasyon alanında yayınlanmış olan akademik dergileri bibliyometrik açıdan incelemiştir. Sonuçlara göre en sık kullanılan anahtar kelimeler; boş zaman, ciddi boş zaman, boş zaman kısıtlamaları, engellilik, ulaşılabilirlik, gönüllü turizm, fiziksel aktivite, yaşam doyumu ve parklardır. Şahin ve Acun (2015), 1990-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongresi kitaplarında yer alan turist rehberliği alanında yapılan çalışmaları bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Rehberlik ile ilgili bildirimlerde en çok kullanılan anahtar kelimelerin, turizm ve turist rehberi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bundan dolayı turist rehberliği ile ilgili çalışmalarda, anahtar kelimelerde, turist rehberliği ile beraber turizme de vurgu yapılmaktadır.

Buzlu (2015), rekreasyon alanının multidisipliner yapısını ortaya çıkarmak amacıyla bir tez çalışması hazırlamıştır. Proquest tez veri tabanından elde ettiği tezleri bibliyometrik bir yaklaşımla incelemiştir. Sonuç olarak, rekreasyonun insanların fiziksel olarak sağlıklı olmasını destekleyebilecek bir olgu olduğu, rekreasyon aktivitelerinin büyük çoğunluğunun açık alanlarda gerçekleştirildiği; işletme, ekonomi, psikoloji, sosyal psikoloji ve sosyoloji alanları ile yakından ilişki olduğunu belirlemiştir. Bundan dolayı rekreasyon alanının multidisipliner bir alan olduğu söylenebilir.

Temizkan, Çiçek ve Özdemir (2015), Türkçe akademik dergiler ile ISI Web of Knowledge veri tabanındaki dergilerde, 1991-2014 yılları arasında yayımlanan sağlık turizmi konulu makaleleri bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Türkçe makalelerin daha çok coğrafya alanında çalışan akademisyenler tarafından “termal” alt başlığı, İngilizce yayımlanan makalelerin ise tıp alanında çalışan akademisyenler tarafından “tıbbi tedavi” alt başlığında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan dolayı Türkçe makalelerde sağlık turizmi genel olarak termaller kapsamında incelenmiştir denilebilir. Bozok, Kılıç ve Özdemir (2017) kırsal turizm konusundaki ulusal ve uluslararası akademik çalışmaların özelliklerini genel bir bakış açısıyla ortaya koymak için bibliyometrik analiz gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda kırsal turizme yönelik akademik çalışmaların geçmişinin yaklaşık yirmi yıl önceye dayandığı belirlenmiştir. Yazarlara göre; başlarda az sayıda olan araştırmalar, kırsal turizm kavramının popülerleşmeye başlamasıyla artış göstermiştir.

Gökkaya, Acar ve Yıldırım (2017) tarafından, eko turizm alanında 2000-2017 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak tezlerin, en yüksek oran olan %22’lik seviye ile peyzaj mimarlığı ana bilim dalında hazırlandığı ve bu alanı %15 oranla Turizm İşletmeciliği Anabilim dalının takip ettiği ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla bu sonuç, turizmin multidisipliner bir bilim dalı olduğunu göstermektedir. Güzeller ve Çeliker (2017), gastronomi alanında 1970-2017 yılları arasında yayımlanan 703 çalışmayı bibliyometrik açıdan inceleyerek, disiplinde son 48 yıldaki eğilim ve trendleri ortaya koymak amacıyla bibliyometrik çalışma gerçekleştirmiştir. Sonuçlara göre, “model oluşturma ve

uluslararası turizm” alanda en çok çalışılan konular iken, “gastronomi ve Fransız gastronomisi” en çok kullanılan kavramlardır.

Olçay, Karaçil ve Sürme (2018), ulusal ve uluslararası alanlarda yayınlanan helal turizm konusunda yapılan araştırmaları incelemek ve genel eğilimlerini ortaya çıkarmak amacıyla bibliyometrik analizden faydalanmıştır. Araştırma sonucunda çalışmalarda nicel yöntemlerde Likert tipi ölçeklerin sıklıkla kullanıldığı ve alan yazın yönteminde ise dokümanlardan yararlanıldığı görülmüştür. Bundan dolayı, helal turizm konusunun daha çok anket ile veri toplama yoluyla ölçüldüğü söylenebilir. Lapa vd. (2018) Dergipark ve TR Dizin Ulakbim’de taranan ve rekreasyon alanı ile ilgili yayınlar yapan 16 dergide yayınlanmış ve rekreasyon ile ilgili 104 makaleyi sistematik olarak incelemiştir. Çalışma sonucunda rekreasyon ile ilgili yayınların 2011 yılından itibaren arttığı belirlenmiştir. Ayrıca, çalışmada yayımlanan araştırmaların 2005 yılı sonrasında yapılan çalışmalara atıf yaptığı belirlenmiştir. Rekreasyon alanında en çok çalışılan konuların ise; boş zaman katılımı, boş zamanı değerlendirme, boş zaman tatmini ve açık alan rekreasyonu olduğu ortaya çıkmıştır.

Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü üzere, bibliyometrik analizler belli konularda gerçekleştirilmiş olan çalışmaların konu, örneklem, atıf, kelime, kapsam gibi özellikleri bağlamında incelemeye imkan vermektedir. Çalışmalardan da görüleceği üzere çalışmalar genellikle seçilen spesifik konu veya alana yönelik kullanılan kavramları, ortak kullanılan anahtar kelimeleri, kullanılan yöntemleri ve seçilen örneklemi belirlemeye odaklanmıştır. Turizm alanında son yıllarda bibliyometrik analizlerin arttığı görülmektedir (Özel ve Kozak, 2012; Türktarhan ve Kozak, 2012; Çakıcı, Yıldırım ve Karacaoğlu, 2013; Karagöz ve Yüncü, 2013; Cevizkaya, Avcıkurt ve İlsay, 2014; Aydın, 2014; Kaya, 2014; Temizkan vd., 2015). Özellikle 2011 yılından itibaren bu türden çalışmalar hız kazanmıştır. Literatürde yer alan bibliyometrik analizlerin genellikle dergilerde yayımlanan makaleleri (Arslan, Arslan ve Coşkun, 2016; Yeşilyurt ve Koçak, 2018, Topsakal, Bahar ve Yüzbaşıoğlu, 2020), konferans bildirimleri (Çakıcı vd., 2013; Şahin ve Acun, 2015, Boyraz ve Sandıkçı, 2018) ve tezleri (Arıca, 2014; Turan, 2014; Aydın, 2017; Şahin, Akdağ, Çakıcı ve Onur, 2018; Aydın ve Aksöz, 2019) örneklem aldığı söylenebilir. Literatür taraması sonucu rekreasyon alanında bibliyometrik analiz ile yapılan çalışmaların (Yeşilyurt ve Yeşilyurt, 2013; Buzlu, 2015; Sever ve Buzlu, 2015; Lapa vd., 2018) kısıtlı olduğu söylenebilir.

Yöntem

Çalışmanın temel amacına ulaşmak için bibliyometrik analiz yapılmıştır. Bibliyometrik araştırmalarda akademik işbirliği ve ortak atıf ilişkilerinin irdelenmesi için başvurulan analizlerden biri sosyal ağ analizidir. Sosyal ağ analizi, işbirliği ve ortak atıf ağlarının görselleştirilmesi ve araştırma alanının gelişmesinde etkili olan bilgi ağlarının belirlenmesinde kullanılan ilk yöntemlerden biridir (Karagöz ve Yüncü, 2013). Bibliyometrik analiz, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin yayınlara uygulanması olarak kavramsallaştırılmaktadır (Pritchard, 196). Bibliyometrik çalışmalarda dokümanların veya yayınların belli özellikleri analizlere dahil edilerek bilimsel ağlara ilişkin bazı bulgular ortaya çıkarılmaktadır (Al ve Coştur, 2007). Bibliyometrik araştırmalar, belli bir alandaki literatürün nicel olarak incelenmesi ve keşfedilen kelimelerin irdelenmesi ile alandaki trendlerin belirlenmesini mümkün kılmaktadır (Kasemodel vd., 2016). Böylelikle, gerçekleştirilen bibliyometrik analiz ile alandaki bilimsel yayınlara yön veren yazarlar, ülkeler, kaynaklar vb. araştırmacılara yol haritası sunulabilmektedir (Aydın, 2014).

Bibliyometrik araştırmalarda en önemli veri kaynakları Science Citation Index (SCI), Social Science Citation Index (SSCI) ve Art & Humanities Citation Index (A&HCI) olmak üzere, uluslararası bilimsel atıf indeksleridir. Bu indekslere ve bu indekslerdeki yayınların tüm materyallerine Web of Science Core Collection veri tabanı aracılığıyla erişmek mümkündür. Bu

bağlamda, veriler rekreasyon alanında 1980-2019 yılları arasında yayımlanan ve Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan rekreasyon ile ilgili yayınlar 16.09.2019 tarihinde taranma ile elde edilmiştir. Web of Science Core Collection veri tabanında “recreation” kelime başlığında “Hospitality, Leisure and Tourism” alt temasında arama filtrelemesi yapılmıştır. Gerçekleştirilen taramada sonucunda 2536 çalışma olduğu ortaya çıkmıştır. Rekreasyon alanında yayımlanan bu 2536 yayının; yayın yılları, yayın dilleri, yayın türleri, yazar adları, başlıkları, yazarların ülkeleri, kaç kaynağa atıfta bulunduğu ve WoS’da taranan kaç kaynaktan atıf aldığı, özet, anahtar kelimeler ve kaynakça bilgilerine erişilmiş ve indirilmiştir.

Elde edilen veriler kapsamında öncelikle 2536 çalışmanın (“recreation” kelimesi başlığında “Hospitality, Leisure and Tourism” alt temasında arama filtrelemesi ile elde edilen yayınlardır, dışarda bırakma kriterleri konulmamıştır) özellikleri bağlamında yıllara göre dağılımı, yayın dilleri, yayının kaynak ülkesi, yayın türleri gibi konular irdelenmiştir. Atıf analizi bağlamında rekreasyon alanında gerçekleştirilen araştırmaların kaç kaynağa atıfta bulunduğu, WoS veri tabanında taranan araştırmalar tarafından aldıkları atıflar ve bu atıfların yayınlara ve yıllara göre dağılımları incelenmiştir. Rekreasyon alanında ortak çalışmalar yayımlayan ülkeler arasındaki işbirlikliliklerin belirlenmesinde, dergi-yazar-yayın ortak atıf ağının ve kelime-konu trendlerin belirlenmesinde sosyal ağ analizinden faydalanılmıştır. Sosyal ağ analizinde “CiteSpace II” uygulaması kullanılmıştır. WoS veri tabanındaki 2536 çalışmaya ait veriler “Citespace II” programına uygun formatta yüklenerek analizler uygulanmıştır. “CiteSpace II”, ortaya çıkan trendleri ve akademik literatürdeki eğilimleri görselleştirmek ve analizlere tabi tutma amacıyla kullanılan bir Java uygulamasıdır (Chen, Ibeke-SanJuan ve Hou, 2010).

Uygulanan analizler ile ağ yoğunluğu, ağın modülerlik ve ortalama siluet değerleri hesaplanmıştır. Ağ yoğunluğu, herhangi bir ağdaki potansiyel olarak kullanılacak bağlantıların ne kadarının kullanıldığını ifade etmektedir (Al ve Doğan, 2012). Modülerlik değeri ise, herhangi bir ağın bağımsız kümelerle bölünüp bölünemeyeceğini belirlemede ve 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır. Düşük bir modülerlik, net sınırları olan kümelerle indirgenemeyecek bir ağı ifade ederken, yüksek modülerlik değeri iyi yapılandırılmış bir ağ demektir. Ortalama siluet değeri ise, (-1) ile (1) arasında bir değer almaktadır (Chen vd., 2010) ve maksimum kümelenebilirlik sayısını belirlemek için kullanılır değerin 0.7’den büyük olması güçlü bir kümelenebilirlik işaret etmektedir (Simovici, 2007).

Araştırma ülke işbirliklilikleri, atıf kaynağı dergiler ve yayınlar ile kelimelerin ağdaki konumlanmaları merkezilik değerlerine göre incelenmiştir. Merkezilik değeri, bir düğümün birbirine bağlı olmayan diğer düğümler ile ne düzeyde bir bağlantıya sahip olduğunu göstermektedir. Bir düğümün merkezilik değerinin yüksek olması diğer düğümleri birbirine bağlayan bir köprü özelliğinde olduğunu ifade etmektedir (Ni, Sugimoto ve Robbin, 2017). Atıfta bulunulan ülkelere, yazarlara, dergilere ve yayınlara yönelik atıf patlamaları da çalışmada hesaplanmıştır. Patlama, belirli bir frekansın toplam yıl periyodu içinde kısa bir zaman aralığı süresince istatistik olarak önemli dalgalanmalara sahip olup olmadığını göstermektedir (Chen vd., 2010). Rekreasyon alanındaki araştırmaları konu eğilimleri kapsamında ve log olasılık oranı (LLR) algoritmasından faydalanılmıştır.

Bulgular

Yayınlara Dağılımları

Çalışma kapsamında kullanılan yayın sayılarının dağılım yüzdeleri yıllar temelinde Tablo 1’de verilmiştir. 1980-2019 yılları arasında rekreasyon alanında 3626 yayın gerçekleştirilmiştir. En çok yayın, 2736 ile 2010-2019 yılları arasında yayımlanmıştır. Yıllar temelinde incelendiğinde ise, en çok yayın 261 yayın ile 2017 yılında yayımlanmıştır.

Tablo 1: Yıllara göre yayın dağılımı

Yıllar	N	Yüzde (%)
1980-1989	131	5,18
1990-1999	291	11,47
2000-2009	478	18,85
2010-2019	1636	64,51
Toplam	2536	100

1980-2019 yılları yayınların türleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Yayın türüne göre dağılım

Yıllar	N	Yüzde (%)
Kitap	23	0,85
Kitap Bölümü	144	5,34
Kitap İncelemesi	129	4,78
Makale	1949	72,24
Konferans Bildirisi	271	10,04
Toplantı Özeti	34	1,26
İnceleme	44	1,63
Editöryal Materyal	98	3,63
Editöre Mektup	6	0,23
Toplam	2698	100

Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere toplam 9 adet yayın türü mevcuttur. En çok yayımlanan yayın türünün 1949 ile makale olduğu belirlenmiştir. Makaleyi ise 271 ile konferans bildirisi ve 144 ile kitap bölümü takip etmektedir. Yayın türü toplamının Tablo 1’deki yıllara göre yayın dağılımından fazla olmasının nedeni bazı yayınların Web of Science veri tabanında birden fazla yayın türü olarak değerlendirilmesinden dolayıdır. Yayınlar arasında makale türü yayınlar en çok ağırlıkta olmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen yayınlar toplamda 38.419 kaynağa atıfta bulunmuştur. Bu 2536 çalışma, diğer çalışmalar tarafından toplam 20.257 atıf almıştır. Bu atıflardan 1.439’u çalışma yazarlarının kendi çalışmalarına yaptıkları atıflardan oluşmaktadır. Yayın başına ortalama atıf sayısı 7,99 iken, yıllık ortalama atıf sayısı 519’dur. H-indeks ise 87’dir. Bundan dolayı rekreasyon alanında en az 87 atıf almış 87 yayının olduğu söylenebilir.

Yayınların toplam 9 farklı dilde olduğu belirlenmiştir. Yayınların dil dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Yayın diline göre dağılım

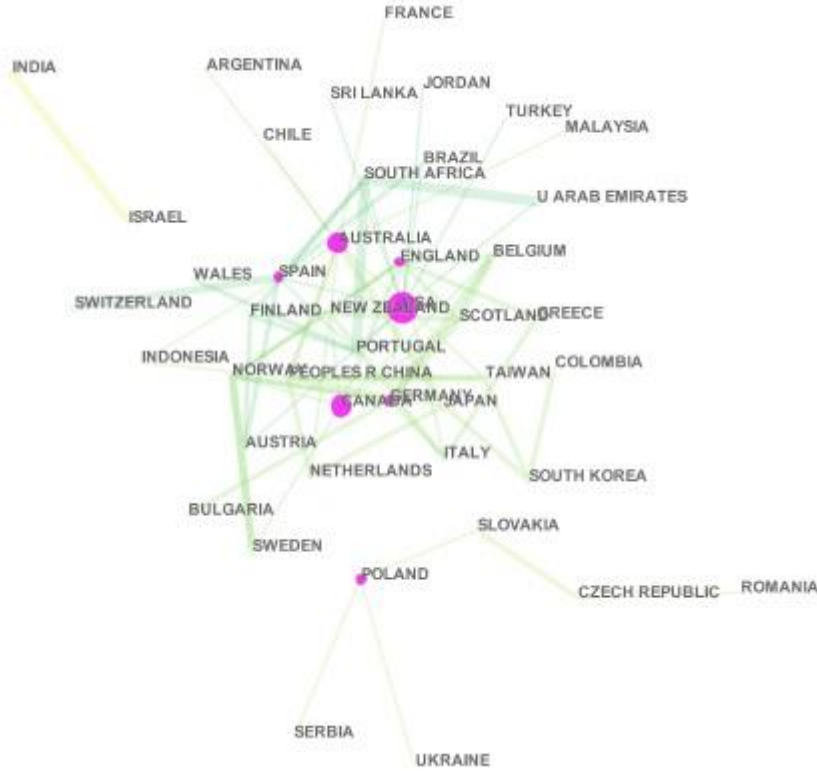
Yıllar	N	Yüzde (%)
İngilizce	2458	96,92
İspanyolca	23	0,91
Çekçe	18	0,71
Portekizce	14	0,55
Fransızca	11	0,43
Çince	5	0,20
Almanya	4	0,16
Slovakya	2	0,07
Rusça	1	0,03
Toplam	2536	100

Tablo 3’de görüldüğü üzere alandaki 2458 yayın İngilizce olarak yazılmıştır. İngilizceyi ise 23 yayın ile İspanyolca ve 18 yayınla Çekçe takip etmektedir. Türkçe dilinde hazırlanmış herhangi bir yayın mevcut değildir. Yayınların yapıldığı ülkeler incelendiğinde ise, yayınların %50,79’una denk gelen 1288 yayının Amerika kaynaklı olduğu belirlenmiştir. Amerika’yı 275 yayınla Kanada, 189 yayınla Avustralya, 98 yayınla Çek Cumhuriyeti, 96 yayınla İngiltere ve

92 yayınlı Çin takip etmektedir. Yayın dilleri ile kaynak ülkelerin neredeyse orantılı olduğu söylenebilir. Türkiye ise, 16 yayınlı 25.sırada yer almaktadır.

Ülke İşbirliklikleri

Yayınlarda farklı ülkelerdeki araştırmacıların ortak kaleme aldıkları araştırmaların ortaya çıkarılması için sosyal ağ analizinden faydalanılmıştır. Merkezilik derecelerine göre ülke isimleri Şekil 1’de verilmiştir. Sosyal ağ analizi sonucuna göre, 51 düğüm ve 126 bağlantıdan oluşan bir ülke işbirlikliği ağı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen ağ, toplam 5 kümeden oluşmaktadır. Ağın yoğunluğu ise 0.098’dir. Ülke işbirliklikleri analiz edilirken aynı ülke kaynaklı birden fazla araştırmacının olduğu yayınlarda, kaynak ülkeler bir defa sayılmıştır. Ağda her düğüm bir kaynak ülkeyi ifade etmekteyken, her bağlantı ülkeler arası işbirlikliklerini göstermektedir. Düğümler arası bağlantıları gösteren çizgiler, bağlantı sayısı arttıkça kalınlaşmaktadır. Düğümlerin çevresindeki pembe çemberlerin boyut ve kalınlığı düğümlerin merkezilik derecelerinin diğer düğümlere kıyasla daha yüksek olduğunu ifade etmektedir (Ukşul, 2016). Elde edilen ağın modülerlik değeri $Q= 0.33$ ve ortalama siluet değeri 0.38 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ağın zayıf bir kümelenme yapısında olduğunu göstermektedir. Başka bir ifade ile Tablo 4’de görüldüğü üzere, ülke işbirliklikleri sadece üç ülke (Amerika, Kanada, Avustralya) arasında güçlüdür.

Şekil 1: Merkezilik derecelerine göre ülke işbirliklikleri

Tablo 4’de ağda önemli bir yere sahip olan ilk 5 ülkenin ağ değerleri özetlenmiştir.

Tablo 4: Ülke işbirliklik ve merkezilik ilk 5 ülke

Ülke	F	Yıl	Küme No	Ülke	Merkezilik	Yıl	Küme No
Amerika	1137	1980	0	Amerika	0,58	1980	0
Kanada	227	1992	2	Kanada	0,30	1992	2
Avustralya	178	1999	1	Avustralya	0,29	1999	1
Çek	97	2011	3	İngiltere	0,17	1999	2
Çin	88	1999	1	İspanya	0,14	2005	0

Tablo 4’de verilen sonuçlara göre, Amerika’nın 1137 yayın ile diğer ülkeler ile en çok işbirliği içinde yer alan ülke olduğu belirlenmiştir. Amerika’yı 227 yayın ile Kanada ve 178

yayın ile Avustralya takip etmektedir. Merkezilik değerlerine göre ise, benzer şekilde ilk üç ülkenin Amerika, Kanada ve Avustralya olduğu görülmektedir. Bundan dolayı Amerika'nın diğer ülkeler arasında rekreasyon alanındaki yayın işbirlikliklerinin sağlanmasında ana ülke olduğu söylenebilir. Ülkelerin yıllara göre atıf patlama değerleri ise, Tablo 5'de verilmiştir.

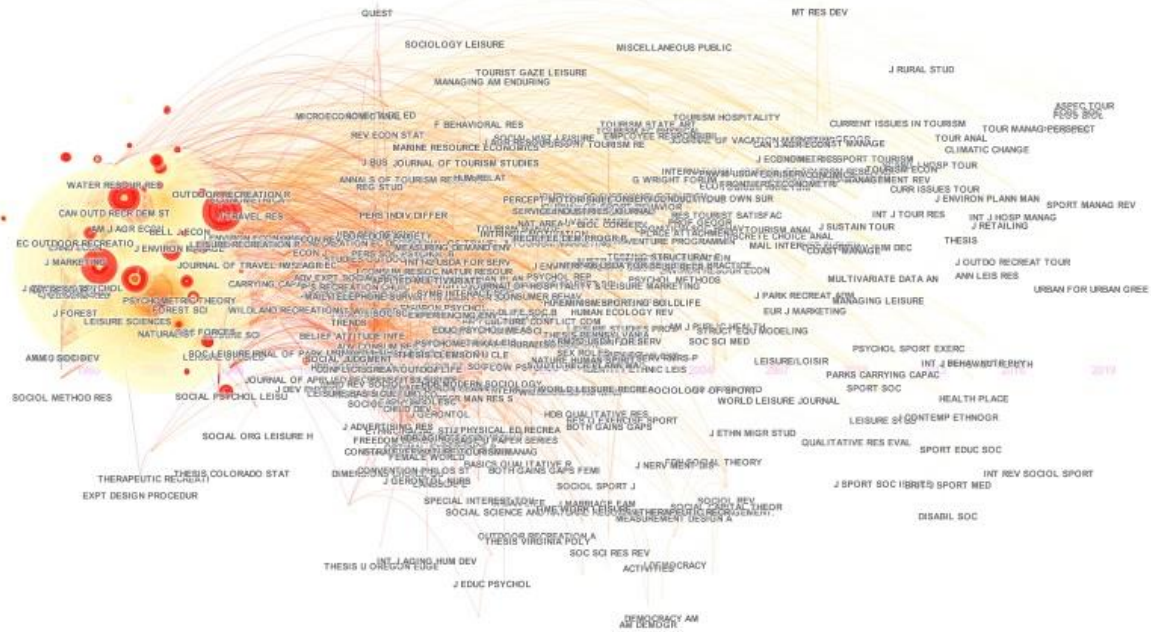
Tablo 5: Ülkelerin yıllara göre atıf patlama değerleri

Ülke	Başlangıç	Bitiş	Patlama	1980-2019
Amerika	2000	2002	12.8223	
Kanada	2004	2005	4.2745	
Yeni Zelanda	2007	2010	6.6424	
Avustralya	2009	2013	4.2451	
Çek Cumhr.	2012	2015	17.8973	
Slovakya	2013	2017	4.5373	

Tablo 5 incelendiğinde, en çok atıf patlaması olan ülkenin 2012-2015 yıllarında 17.89 ile Çek Cumhuriyeti'nin olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre, Avustralya ve Slovakya'nın ise rekreasyon alanına yön veren yayınların gerçekleştirildiği ülkeler olduğu söylenebilir. Çek Cumhuriyeti ve Slovakya kaynaklı yayınlara, rekreasyon alanı güncel yayınların atıf olarak sıkça başvurduğu belirlenmiştir.

Dergi Ortak Atıf Ağı

Yayınlara ortak atıf gerçekleştirdiği ve rekreasyon alanında önemli yayınların yayımlandığı dergilerin belirlenmesi için gerçekleştirilen sosyal ağ analizi sonucu merkezilik derecelerine göre dergi isimleri Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2: Merkezilik derecelerine göre dergi ortak atıf ağı

Sonuçlara göre, 587 düğüm ve 3006 bağlantıdan oluşan bir dergi ortak ağı belirlenmiştir. Elde edilen ağ, toplam 10 kümeden oluşmaktadır. Ağın yoğunluğu ise, 0.098'dir. Düğümlerin çevresindeki kırmızı çemberlerin boyut ve kalınlığı, düğümlerin merkezilik derecelerinin diğer düğümlere kıyasla daha yüksek olduğunu ifade etmektedir (Ukşul, 2016). Elde edilen ağın modülerlik değeri, $Q = 0.50$ ve ortalama silüet değeri 0.19 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ağda kesin çizgilerle belirlenmiş kümelerin var olduğunu, fakat bu kümelerin zayıf bir kümelenme yapısında olduğunu göstermektedir.

Tablo 6’da ağda önemli bir yere sahip olan ilk 10 derginin ağ değerleri özetlenmiştir. Tablo 6’da verilen sonuçlara göre, 1202 atıf ile Journal of Leisure Research dergisi rekreasyon alanında yayımlanan araştırmaların en fazla atıfta bulunduğu dergidir. Bu dergiyi, 964 atıf ile Leisure SCI ve 596 atıf ile Annal of Tourism Research takip etmektedir.

Tablo 6: Ortak atıf alan ilk 10 dergi

Dergi	F	Yıl	Küme No
Journal of Leisure Research	1202	1980	1
Leisure SCI	964	1986	1
Annal of Tourism Research	596	1987	0
Tourism Management	590	1997	0
Leisure Sciences	543	1982	1
Leisure Studies	364	1986	1
Journal of Travel Research	360	1987	0
Journal of Park and Recreation Administration	346	1991	4
Enviromental Management	286	1992	3
Environment and Behavior	281	1980	2

Şekil 2’deki ağın merkezileşmek yerine, çoğunlukla birkaç merkezden diğer dergilere doğru olması, rekreasyon alanında gerçekleştirilen güncel araştırmaların genel olarak eski araştırmalara atıf yaptıklarını ifade etmektedir. Dergilerin yıllara göre atıf patlama değerleri ise, Tablo 7’de verilmiştir.

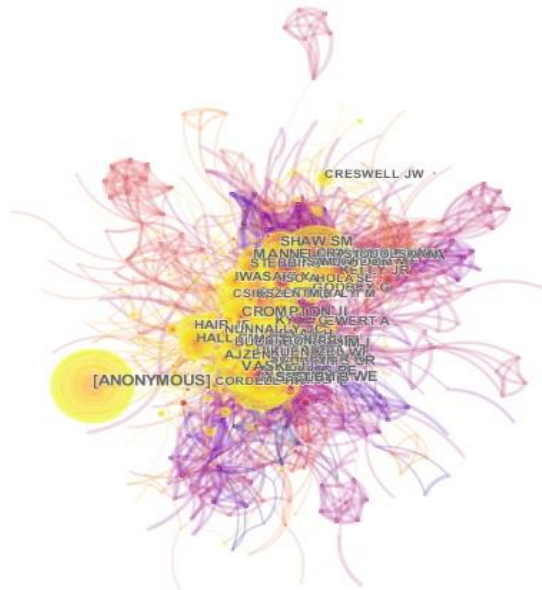
Tablo 7: Dergilerin yıllara göre atıf patlama değerleri

Dergi	Başlangıç	Bitiş	Patlama	1980-2019
Public Opinion Quartely	1980	2000	11.9069	
Sociological Methods & Research	1980	2002	4.7146	
Natural Researches Journal	1980	2004	6.4071	
Elements Outdoor Recreation	1980	2001	6.9106	
American Journal of Sociology	1980	2007	18.7297	
Journal of Leisure	1980	1990	29.0934	
American Sociological Review	1980	2004	14.9676	

Tablo 7 incelendiğinde en çok atıf patlaması olan derginin, 1980-1990 yıllarında 29.09 ile Journal of Leisure olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre, American Journal of Sociology dergisi ise, en uzun süre atıf patlamaya sahiptir. Bulgulara göre, rekreasyon alan çalışmalarının genel olarak Tablo 7’deki dergilerde yayımlanmış geçmiş yıllardaki çalışmalara atıfta bulunduğu söylenebilir. Bunun nedenlerinde biri olarak, rekreasyon alanının yeni bir bilim olması ve bu alanda az çalışma gerçekleştirilmiş olması gösterilebilir.

Yazar Ortak Atıf Ağı

Yazar ortak atıfların belirlenmesi için gerçekleştirilen sosyal ağ analizi sonucu merkezilik derecelerine göre yazar isimleri Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3: Merkezilik derecelerine göre yazar ortak atfı ağı

Sonuçlara göre, 738 düğüm ve 3873 bağlantıdan oluşan bir yazar ortak ağı olduğu belirlenmiştir. Ağın yoğunluğu ise, 0.014'dir. Elde edilen ağın modülerlik değeri $Q= 0.59$ ve ortalama siluet değeri 0.16 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ağda kesin çizgilerle belirlenmiş kümelerin var olduğu fakat bu kümelerin zayıf bir kümelenme yapısında olduğunu göstermektedir. Tablo 8'de ağda önemli bir yere sahip olan ilk 5 yazarın ağ değerleri özetlenmiştir.

Tablo 8: Ortak atfı alan ilk 5 yazarın atfı sayısı

Yazar	F	Yıl	Küme No
Henderson KA	247	1991	1
Anonymous	237	1999	6
Scott D	234	1991	1
Driver BL	210	1980	0
Jackon EL	200	1991	1

Tablo 8'de verilen sonuçlara göre rekreasyon alanında yayımlanan 2536 çalışmada en çok atıfta bulunan ilk yazar 247 atfı ile Henderson KA iken, ikinci sırada ismi belirlenemeyen Anonymous 237 atfı ile bulunmaktadır. Yazarların yıllara göre atfı patlama değerleri ise Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Yazarların yıllara göre atfı patlama değerleri

Yazar	Başlangıç	Bitiş	Patlama	1980-2019
Lucas RC	1980	2001	5.5855	
Clawson M	1980	1993	5.7875	
Mercef D	1980	1996	4.2137	
Cesario FJ	1980	1992	6.232	
Burdge RJ	1980	2000	3.781	
Burch WR	1980	1994	5.6764	
Heberlein FA	1980	2003	14.3725	

Tablo 9 incelendiğinde en çok atfı patlaması olan araştırmacının 1980-2003 yıllarında 14.37 ile Heberlein FA olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre, Heberlein'in 23 yıllık süreçte rekreasyon alanında çalışmalarıyla öncü olduğu söylenebilir.

Yayın Ortak Atfı Ağı

Yayın ortak atıfların belirlenmesi amacıyla, sosyal ağ analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre, 1615 düğüm ve 4195 bağlantıdan oluşan bir yayın ortak ağı olduğu belirlenmiştir. Toplam 6 küme mevcuttur. Ağın yoğunluğu ise 0.003'dür. Elde edilen ağın

modülerlik değeri $Q= 0.89$ ve ortalama siluet değeri 0.26 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ağda kesin çizgilerle belirlenmiş kümelerin var olduğu, fakat bu kümelerin orta güçte bir kümelenme yapısında olduğunu göstermektedir.

Tablo 10’da ağda önemli bir yere sahip olan ilk 5 yayının ağ değerleri özetlenmiştir.

Tablo 10: Atıf kaynaklarının aldığı atıf sayısı (ilk 5 yayın)

Yayın	F	Küme No
Manning, R. (2011). Studies outdoor recreation: search and research for satisfaction (3rd edition).	59	7
Manning, R. (1999). Studies outdoor recreation: search and research for satisfaction (2nd edition).	30	5
Hair, JF. (2010). Multivariate data analysis.	24	8
Scott, D. (2011). Recreational specialization: a critical look at the construct.	21	1
Floyd, MF. (1998). Getting beyond marginality and ethnicity: The challenge for race and ethnic studies in leisure research.	19	2

Tablo 10 incelendiğinde, rekreasyon alanında en çok atıf yapılan kaynağın Manning tarafından 2011 yılında 3.baskısı yayımlanan kitap çalışması olduğu görülmektedir. Aynı zamanda yazarın aynı isimli kitabının 2.baskısı da 30 atıf ile ikinci sırada yer almaktadır. İlk beşte yer alan ve en çok atıf alan güncel çalışmalar Manning ve Scott isimli yazarların yayımlarıdır. Kaynakların yıllara göre atıf patlama değerleri incelendiğinde ise, en yüksek atıf patlama değerine sahip kaynağın 1993-1999 yıllarında 8.50 atıf patlamasına sahip olan 1991 yılında Crawford DW tarafından yayımlanan “a hierarchical model of leisure constraints” olduğu belirlenmiştir. Bundan dolayı bu çalışmanın 1993-1999 yılları arasında rekreasyon alan çalışmalarına yön verdiği söylenebilir.

Rekreasyon Alanı Konu Kümelenmeleri

Yayın ortak atıf ağından, bir bilim alanındaki eğilim konu temalarının belirlenmesi de yapılabilir. Belirli bir kaynağa belirli bir alandaki farklı araştırmaların birçok kez atıfta bulunması, o kaynakların benzer konularda çalışıldığını ifade etmektedir (Ukşul, 2016, s. 65). Bu kapsamda belirlenen rekreasyon alanı konu kümeleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Rekreasyon alan konu kümeleri

Etiket	LLR p-değeri	Küme	Boyut	Siluet	Yıl
Aktif eğlence	180.82, 1.0E-4	0	109	0.809	2006
Rekreasyonda uzmanlaşma	97.8, 1.0E-4	1	104	0.811	2003
Çin lisans mezunları	107.7, 1.0E-4	2	93	0.891	1996
Korunan alanlar	129.37, 1.0E-4	3	90	0.931	2012
Gelecek trendler	99.49, 1.0E-4	4	86	0.88	2012
Kalabalık normları	152.59, 1.0E-4	5	85	0.96	1997
Eğlence sınırlamaları	307.07, 1.0E-4	6	81	0.945	1991
Kentsel park manzarası	78.79, 1.0E-4	7	62	0.923	2010
Norveç vaka analizi	155.9, 1.0E-4	8	60	0.935	2007
Sosyal sermaye literatürü	123.92, 1.0E-4	9	60	0.925	2002
Kültürel turist memnuniyeti	84.15, 1.0E-4	10	59	0.929	2013
Nehir kullanmada uzmanlaşma	26.15, 1.0E-4	11	57	0.968	1999
Toplum temelli turizm	71.23, 1.0E-4	12	53	0.944	2012
Toplumu kapsama	42.7, 1.0E-4	13	35	0.997	2011
Açık alan rekreasyon	67.04, 1.0E-4	14	27	0.907	2011
Eğlence bakış açısı	70.16, 1.0E-4	15	19	0.998	2010
Turizm yönetimi	62.2, 1.0E-4	16	17	0.995	2005
Gelişen bölgeler	85.79, 1.0E-4	17	16	0.976	1997
Doğa temelli turizm	96.68, 1.0E-4	18	14	0.99	2006
Rekreasyon değeri	113.41, 1.0E-4	19	13	0.983	2002
Kültürel aktiviteler	213.71, 1.0E-4	20	12	0.999	2008
Park kullanım ücretleri	175.81, 1.0E-4	21	11	0.976	2007
Avustralya wintersun festivali	83.1, 1.0E-4	22	4	0.997	2002

Konu kümelenmeleri içerisinde en çok kümelenmenin 109 ile aktif eğlence olduğu belirlenmiştir. Aktif eğlence konusunun olduğu kümenin Siluet değeri 0.807 olup, homojen bir yapıda olduğu söylenebilir. Kümede bulunan araştırmaların atıfta buldukları araştırmaların ortalama yılı ise, 2006 olarak hesaplanmıştır. Rekreasyon alanındaki güncel araştırma konuları ise korunan alanlar, gelecek trendler ve toplum temelli turizmdir.

Kelime Analizi

Kelimelerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen sosyal ağ analizi sonuçlarına göre, 320 düğüm ve 1836 bağlantıdan oluşan bir kelime ağı olduğu belirlenmiştir. Toplam 8 küme mevcuttur. Ağın yoğunluğu ise 0.036'dır. Elde edilen ağın modülerlik değeri $Q= 0.39$ ve ortalama siluet değeri 0.42 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ağda kesin çizgilerle belirlenmiş kümelerin var olduğu ve bu kümelerin iyi bir kümelenme yapısında olduğunu göstermektedir.

Tablo 12'de, yayınlarda kullanılan ilk 10 ortak kelime ve merkezilik değerleri verilmiştir.

Tablo 12: Yayınlarda kullanılan ortak kelimeler ve merkezilik değerleri

Kelime	F	Yıl	Kelime	Merkezilik	Yıl
Rekreasyon	657	1991	Deneyim	0.12	1996
Eğlence	264	1993	Kaynak	0.09	2008
Açık alan rekreasyon	226	1991	Katılım	0.08	1993
Turizm	208	1996	Memnuniyet	0.08	2006
Katılım	202	1993	Rekreasyon	0.07	1991
Deneyim	191	1996	Eğlence	0.07	1993
Yönetim	160	1996	Yönetim	0.07	1996
Model	153	1995	Motivasyon	0.06	2001
Etki	141	1996	Sağlık	0.06	2003
Motivasyon	129	2001	Rekreasyonda uzmanlaşma	0.06	1992

Tablo 12 incelendiğinde, rekreasyon alanında en çok kullanılan kelimelerin 657 ile rekreasyon, 164 ile eğlence ve 226 ile açık alan rekreasyon olduğu görülmektedir. En yüksek merkezilik derecesi olan kelimelerin ise 0.12 ile deneyim, 0.09 ile kaynak ve 0.08 ile katılım olduğu belirlenmiştir.

Sonuç

Yayınlara yıllara göre dağılımı incelendiğinde, yıllara göre yayın sayılarında düzenli artış olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 2011 yılından itibaren rekreasyon alanında yapılan çalışmaların hızla arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç, Lapa vd.'nin (2018) TR Dizindeki rekreasyon alanı çalışmalarını incelediği çalışması ile benzerlik göstermektedir. Nitekim Lapa vd. (2018), rekreasyon alanı ile ilgili çalışmaların 2011 yılı itibariyle artışa geçtiği sonucuna ulaşmıştır. TR Dizindeki rekreasyon yayınları ile WoS very tabanındaki rekreasyon yayınlarının aynı yılda artmaya başlaması, rekreasyon alanına olan ilginin dünya genelinde aynı yıllarda artmaya başladığının bir göstergesi olabilir.

Araştırma sonucuna göre, rekreasyon alanındaki 2458 yayın İngilizce olarak yazılmıştır. İngilizceyi ise, 23 yayın ile İspanyolca ve 18 yayınlı Çekçe takip etmektedir. Türkçe dilinde hazırlanmış herhangi bir yayın mevcut değildir. Bu sonuç Merriam'ın (2013) araştırmasının sonuçlarına göre, Türkiye'deki rekreasyon alanında gerçekleştirilip yayımlanan yayınların hem nitelik hem de nicelik bağlamında Amerika ve Avrupa'dan daha geride olmasını destekler nitelikte olmasına rağmen, Lapa vd.'nin (2018) daha güncel ve TR Dizindeki makaleleri inceleyen çalışması, Türkiye'nin 2011 yılından itibaren rekreasyon alanı ile ilgili çalışmalar bağlamında dünyayı yakaladığını göstermektedir. Bu noktada yapılacak olan eleştiri, ülkemizdeki rekreasyon alanı ile ilgili çalışmaların Merriam'ın (2013) dediği gibi nitelik bağlamında geride kalmış olabileceği şeklindedir.

Ülke işbirliklik sonuçlarına göre, Amerika'nın diğer ülkeler ile en çok işbirliği içinde yer alan ülke olduğu belirlenmiştir. Amerika'yı, Kanada ve Avustralya izlemektedir. Modülerlik ve ortalama siluet değerlerine göre, ülke işbirliklik ağı zayıf bir kümelenme yapısındadır. Nitekim en çok atıf patlaması sonuçlarına göre, Avustralya ve Slovakya'nın rekreasyon alanına yön veren yayınların gerçekleştirildiği ülkeler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, rekreasyon alanı ile ilgili çalışmaların Amerika'dan çıkmasına rağmen, rekreasyon alanı ile ilgili en çok atıf alan yayınların Çek Cumhuriyeti ve Slovakya kaynaklı olması şeklinde yorumlanabilir.

Journal of Leisure Research dergisi, rekreasyon alanında yayımlanan araştırmaların en fazla atıfta bulunduğu dergidir. Modülerlik ve ortalama siluet değerlerine göre, ortak atıf ağında kesin çizgilerle belirlenmiş kümeler vardır, fakat bu kümeler zayıf bir kümelenme yapısındadır. Oluşturulan ortak dergi atıf ağının merkezileşmek yerine çoğunlukla birkaç merkezden diğer dergilere doğru olması, rekreasyon alanında gerçekleştirilen güncel araştırmaların genel olarak 2006 yılından itibaren yapılan araştırmalara atıf yapılmasından dolayıdır. Benzer şekilde Lapa vd.'nin (2018) rekreasyon alanı ile ilgili TR Dizindeki makaleleri inceleyen çalışmasında da makalelerin 2005 yılından itibaren yapılan çalışmalara atıfta bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunun nedenlerinden biri olarak, rekreasyon alanının yeni bir alan olması ve bu alanda az çalışma gerçekleştirilmiş olması gösterilebilir.

Rekreasyon alanı konu kümelenmeleri içerisinde en çok kümelenmenin, aktif eğlence olduğu belirlenmiştir. Bu alandaki güncel araştırma konuları ise, korunan alanlar, gelecek trendler ve toplum temelli turizmdir. Rekreasyon alanında en çok kullanılan kelimelerin ; rekreasyon, eğlence ve açık alan rekreasyon olduğu ortaya çıkarılmıştır. En yüksek merkezilik derecesi olan kelimelerin ise; deneyim, kaynak ve katılım olduğu belirlenmiştir.

2011 yılından itibaren rekreasyon alanı ile ilgili çalışmalar artmış olmasına rağmen, Turizm Fakültelerinde bölüm olarak öğrenci yetiştiren ve gelişen rekreasyon alanından daha fazla yayınların yapılması bir gerekliliktir. Fakat yapılacak çalışmaların sadece nicelik yönünden fazla olmasının dışında, alanın gelişmesi ve ileri gitmesi için nitelik bağlamında da katkı verecek düzeyde olması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye'de rekreasyon alanını konu alan yayınların WoS veri tabanındaki dergilerde yayınlanarak ülkemizin de rekreasyon alanında ülke işbirliklik ağında yer alması, alanın ülkemizdeki gelişimi için önemli adımlardan biri olabilir. Gerçekleştirilecek olan çalışmaların ise, rekreasyon alanındaki gelecek trendler ve topluma odaklanan rekreasyon çalışmaları yönünde olması önerilmektedir.

Kaynakça

- Al, U. ve Doğan, G. (2012). Hacettepe Üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü tezlerinin atıf analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 349-369.
- Arıca, R. (2014). Seyahat işletmeciliği literatürünün gelişim süreci: Türkiye'de hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik olarak incelenmesi. *VII Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kuşadası, Aydın, 4-5 Nisan*, 446-462.
- Arslan, A. S., Arslan, E. ve Coşkun, İ. O. (2016). Science direct veri tabanında taranan dergilerin bibliyometrik analizi: turizm talebi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi. *17. Ulusal Turizm Kongresi, Bodrum, Muğla, 20-23 Ekim 2016*, 1446-1459.
- Aydın, B. ve Aksöz, O.E. (2019). Destinasyon alanında yayınlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profile. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(1), 615-636.
- Aydın, B. (2014). Yükseköğretim kurulu tez merkezinde (YÖKTEZ) yiyecek içecek işletmeciliği alanında kayıtlı bulunan tezlerin bibliyometrik analizi. *VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kuşadası, Aydın, 04-05 Nisan 2014*, 55-70.

- Boyras, M. ve Sandıkçı, M. (2018). Gastronomi bildirilerinin değerlendirilmesi: turizm kongreleri örneği 2013-2017. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 873-889.
- Bozok, D., Kılıç, S. N. ve Özdemir, S. S. (2017). Turizm literatüründe kırsal turizmin bibliyometrik analizi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 187-202.
- Buzlu, M. Ö. (2015). *Rekreasyon araştırmaları ve rekreasyon bölümleri için araştırma ve müfredat kapsamı önerisi: bilimetric bir çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Çakıcı, C., Yıldırım, O. ve Karacaoğlu, O. (2013). Ulusal turizm kongreleri bildirilerinin bibliyometrik profili. 14. *Ulusal Turizm Kongresi, Kayseri, 5-8 Aralık 2013*, 1429-1447.
- Cevizkaya, G., Avcıkurt, C. ve İlsay, S. (2014). Turizm alan yazınında engelliler ile ilgili çalışmaların bibliyometrik profili (2000-2013). 15. *Ulusal Turizm Kongresi, Ankara, 13-16 Kasım 2016*, 145-151.
- Chen, C., Ibekwe-SanJuan, F. ve Hou, J. (2010). The structure and dynamics of cocitation clusters: A multiple-perspective co-citation analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(7), 1386-1409.
- Edwards, M. B. ve Matarrita-Cascante, D. (2011). Rurality in leisure research: a review of four major journals. *Journal of Leisure Research*, 43(4), 447-474.
- Gökkaya, S., Acar, A. ve Yıldırım, M. (2017). Ekoturizm konusunun lisansüstü tezlerdeki bibliyometrik profili. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 122-130.
- Güzeller, C. O. ve Çeliker, N. (2017). Geçmişten günümüze gastronomi bilimi: bibliyometrik bir analiz. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 88-102.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi örnek animasyon uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karagöz, D. ve Yüncü, R. H. (2013). Sosyal ağ analizi ile turizm alanında yazılmış doktora tezlerinin araştırma konularının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 206-232.
- Kaya, B. (2014). *Annals of Tourism Research* dergisinde 2004-2013 yılları arasında yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. VII. *Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kuşadası, Aydın, 04-05 Nisan 2014*, 39-54.
- Kızanlıklılı, M. M. (2014). Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında rekreasyon eğitiminin yapısı. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(1), 46-60.
- Lapa, T. Y., Köse, E. ve Günbayı, I. (2018). Türkiye'de yapılan rekreasyon araştırmaları: sistematik bir derleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 87-104.
- Long, J. ve Hylton, K. (2014). Reviewing research evidence and the case of participation in sport and physical recreation by black and minority ethnic communities. *Leisure Studies*, 33(4), 379-399.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma*. (S, Turan Çev.). Ankara: Nobel.

- Ni, C., Sugimoto, C. R. ve Robbin, A. (2017). Examining the evolution of the field of public administration through a bibliometric analysis of public administration review. *Public Administration Review*, 77(4), 496-509.
- Olçay, A., Karaçıl, G. ve Sürme, M. (2018). Helal turizm alanının bibliyometrik profili. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(Temmuz), 389-408.
- Özel, Ö. H. ve Kozak, N. (2012). Turizm pazarlaması alanının bibliyometrik profili (2000-2010) ve bir atıf analizi çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 715-733.
- Pierskalla, C. D., Lee, M. E., Stein, T. V., Anderson, D. H. ve Nickerson, R. (2004). Understanding relationships among recreation opportunities: A meta-analysis of nine studies. *Leisure Sciences*, 26(2), 163-180.
- Şahin, E., Akdağ, G., Çakıcı, C. ve Onur, N. (2018). Gastronomi ve mutfak sanatları anabilim dallarında yayınlanan tezlerin bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 30-41.
- Şahin, S. ve Acun, A. (2015). Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili (ulusal turizm kongreleri bildirileri). *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 18(34), 213-234.
- Sever, G. N. ve Buzlu, M. Ö. (2015). Turizm fakülteleri bünyesindeki rekreasyon programları için müfredat kapsamı önerisi: bilimetric bir çalışma. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 381-396.
- Shievers, J. S. ve deLisle, L. J. (1997). *The story of leisure, context, concepts and current controversy*. USA: Human Kinetics Publishers.
- Simovici, D. (2007). Data mining algorithms I: Clustering. In Amiya, N. ve Ivan, S. (Ed.), *Handbook of applied algorithms* (s. 177-218). New Jersey: Wiley-IEEE Press.
- Stolk, P., Markwell, K. ve Jenkins, J. M. (2007). Artificial reefs as recreational scuba diving resources: a critical review of research. *Journal of Sustainable Tourism*, 15(4), 331-350.
- Temizkan, S. P., Çiçek, D. ve Özdemir, C. (2015). Sağlık turizmi konusunda yayınlanan makalelerin bibliyometrik profili. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415.
- Topsakal, Y., Bahar, M. ve Yüzbaşıoğlu, N. (2020). Review of smart tourism literature by bibliometric and visualization analysis. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 3(1), 1-15.
- Turan, A. (2014). Turizm konulu yüksek lisans tezlerinin bibliyometrik profili (1984-2013). *VII Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kuşadası, Aydın, 4-5 Nisan*, 3-15.
- Türktarhan, G. ve Kozak, N. (2012). Turizm Yıllığı'nın bibliyometrik profili. *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Kemer, Antalya*, 567-584.
- Tütüncü, Ö. (2008). Rekreasyon yönetimi'ne yönelik üniversite düzeyinde bir müfredat geliştirme önerisi. *Anatolia: Turizm Araştırma Dergisi*, 19(1), 93-103.
- Tütüncü, Ö., Taş, G. ve Kiremitçi, G. (2012). Rekreasyonda Kurumsallaşma ve Uzmanlaşma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(1), 112-116.
- ÜAK (2019). *2019 Ekim Dönemi Başvurularına ait Bilim Alanları ve Anahtar Kelimeler*. http://www.uak.gov.tr/temelalan/2019E_BilimAlanlariAnahtarKelimeler_250919.pdf

- Ukşul, E. (2016). *Türkiye’de eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılmış bilimsel yayınların sosyal ağ analizi ile değerlendirilmesi: Bir bibliyometrik çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Wang, E., Zhao, L., Zhou, Y. ve Little, B. B. (2013). Valuing outdoor recreation activities using a meta-analysis model in China: an empirical study. *Tourism Economics*, 19(2), 415-432.
- Yeşilyurt, H. ve Koçak, N. (2018). Yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğini inceleyen makalelerin bibliyometrik incelemesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(Sonbahar), 191-206.
- Yeşilyurt, H. ve Yeşilyurt, C. (2013). Boş zaman ve rekreasyona yönelik dergilerde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi.II. *Rekreasyon Araştırma Kongresi, Kuşadası, Aydın, 31 Ekim – 03 Kasım 2013*, 671-675.
- Zanon, D., Doucouliagos, C., Hall, J. ve Lockstone-Binney, L. (2013). Constraints to park visitation: A meta-analysis of North American studies. *Leisure Sciences*, 35(5), 475-493.
- Zorba, E. (2008, Eylül). Türkiye’de rekreasyona bakış açısı ve gelişimi. *Gazi Haber Dergisi*, 52-55.
-